

EBA/GL/2016/06

13/12/2016

Gairės

dėl atlygio politikos ir praktikos,
susijusios su mažmeninės
bankininkystės produktų ir paslaugų
pardavimu ir teikimu

1. Atitiktis gairėms ir informavimo pareiga

Šių gairių statusas

1. Šiame dokumente pateiktos pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010¹ 16 straipsnį parengtos gairės. Pagal Reglamento Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ir finansų įstaigos turi dėti visas pastangas siekdamos laikytis šių gairių.
2. Gairėse išdėstoma EBI nuomonė dėl tinkamos priežiūros praktikos Europos finansų priežiūros institucijų sistemoje arba dėl to, kaip Sąjungos teisė turėtų būti taikoma tam tikroje srityje. Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 dalyje apibrėžtos kompetentingos institucijos, kurioms taikomos šios gairės, turėtų jų laikytis ir atitinkamai jas įtraukti į savo praktiką (pvz., iš dalies pakeisti savo teisinę sistemą arba priežiūros procesus), įskaitant tuos atvejus, kai gairės pirmiausia yra skiriamos įstaigoms.

Pranešimo reikalavimai

3. Pagal Reglamento Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos iki 13/02/2017 privalo EBI pranešti, ar laikosi arba ketina laikytis šių gairių, arba nurodyti nesilaikymo priežastis. Jeigu kompetentingos institucijos iki šio termino nepateiks jokio pranešimo, EBI laikys, kad jos gairių nesilaiko. Pranešimus reikėtų siųsti adresu compliance@eba.europa.eu užpildžius EBI interneto svetainėje pateiktą formą ir įrašius nuorodą „EBA/GL/2016/06“. Pranešimus turėtų teikti asmenys, turinys įgaliojimus pranešti apie gairių laikymąsi savo kompetentingų institucijų vardu. Apie visus gairių laikymosi pasikeitimus taip pat būtina pranešti EBI.
4. Pranešimai bus skelbiami EBI interneto svetainėje pagal 16 straipsnio 3 dalį.

¹ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB (OL L 331, 2010 12 15, p. 12).

2. Dalykas, taikymo sritis ir sąvokų apibrėžtys

Dalykas ir taikymo sritis

5. Šiose gairėse nustatyti atlygio politikos ir praktikos rengimo ir įgyvendinimo reikalavimai, kurių turėtų laikytis 17 dalyje apibrėžtos įstaigos siūlydamos ir teikdamos vartotojams bankininkystės produktus ir paslaugas, kad užtikrintų vartotojų apsaugą nuo nepageidaujamų nuostolių, galinčių atsirasti dėl pardavimo darbuotojams mokamo atlygio.
6. Šiose gairėse pateikiama išsami informacija, kaip finansų įstaigos turėtų įgyvendinti konkrečias taikytinų ES direktyvų nuostatas, pvz., i) Direktyvos 2013/36/ES² 74 straipsnio 3 dalį ir 75 straipsnio 2 dalį, kuriose EBI suteikiami įgaliojimai rengti gaires dėl kredito įstaigų valdymo priemonių, įskaitant atlygio politiką ir praktiką, ii) Direktyvos 2014/17/ES³ 7 straipsnio 2 dalį, kurioje reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, jog kreditoriai ir kredito tarpininkai mokėtų atlyginimą savo darbuotojams tokiu būdu, kad tai netrukdytų jiems veikti garbingai, sąžiningai, skaidriai ir profesionaliai, atsižvelgiant į vartotojų teises ir interesus, ir iii) Direktyvos (ES) 2015/2366⁴ 11 straipsnio 4 dalį ir Direktyvos 2009/110/EB⁵ 3 straipsnio 1 dalį, kuriose atitinkamai reikalaujama, kad mokėjimo įstaigos ir elektroninių pinigų įstaigos turėtų tvirtą valdymo tvarką, kiek ji yra susijusi su atlygio politika ir praktika.
7. Šios gairės netaikomos atlyginimui, kurį įstaigos moka kredito tarpininkams (taip pat dažnai vadinamam „komisniniais“), ir nedaro poveikio Direktyvoje 2014/17/ES⁶, ypač jos 7 straipsnio 2 dalyje, nustatytoms atlyginimo taisyklėms, pagal kurias reikalaujama, kad tais atvejais, kai kreditoriai moka atlyginimą kredito tarpininkams, jie turi tai daryti tokiu būdu, kad tai netrukdytų kreditoriui, kredito tarpininkui arba paskirtajam atstovui veikti garbingai, sąžiningai, skaidriai ir profesionaliai, atsižvelgiant į vartotojų teises ir interesus.

² 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB.

³ 2014 m. vasario 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/17/ES dėl vartojimo kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2008/48/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 (OL L 60, 2014 2 28, p. 34).

⁴ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2366 dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB (OL L 337, 2015 12 23, p. 35).

⁵ 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/110/EB dėl elektroninių pinigų įstaigų steigimosi, veiklos ir riziką ribojančios priežiūros, iš dalies keičianti direktyvas 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinanti Direktyvą 2000/46/EB (OL L 267, 2009 10 10, p. 7).

⁶ 2014 m. vasario 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/17/ES dėl vartojimo kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2008/48/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 (OL L 60, 2014 2 28, p. 34).

8. Atitinkami bankininkystės produktai ir paslaugos – tai produktai ir paslaugos, patenkantys į teisėkūros procedūra priimamų aktų taikymo sritį, kuriais įstaigos įgaliojamos arba joms leidžiama vykdyti savo veiklą, kaip apibrėžta 17 dalyje.
9. Šios gairės taip pat nedaro poveikio galiojančiuose sektoriaus teisės aktuose nustatytų griežtesnių reikalavimų, ypač Direktyvos 2014/17/ES 7 straipsnio 4 dalies, taikymui teikiant konsultacines paslaugas, susijusias su kredito sutartimis, kaip apibrėžta minėtos direktyvos 4 straipsnio 21 dalyje.
10. Kompetentingos institucijos gali norėti apsvarstyti galimybę šias gaires taikyti ne tik 17 dalyje apibrėžtoms institucijoms bet ir kitiems subjektams, visų pirma:
 - a. tarpininkams, išskyrus kredito tarpininkus, kaip apibrėžta Direktyvos 2014/17/ES 4 straipsnio 5 dalyje;
 - b. paskirtiesiems atstovams, kaip apibrėžta Direktyvos 2014/17/ES 4 straipsnio 8 dalyje.
11. Kompetentingos institucijos gali norėti apsvarstyti galimybę taikyti šias gaires asmenims, išskyrus vartotojus, kaip apibrėžta 17 dalyje, pvz., labai mažoms įmonėms ir mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ).
12. Galiausiai kompetentingos institucijos gali norėti apsvarstyti galimybę praplėsti šiose gairėse nustatytų atlygio reikalavimų taikymo sritį atlyginimui (kuris taip pat vadinamas komisiniais), kurį finansų įstaigos moka kredito tarpininkams.
13. Tais atvejais, kai šiose gairėse pateikiama nuoroda į rezultatą, rezultatas gali būti pasiekiamas įvairiomis priemonėmis. Kompetentingos institucijos gali norėti įvertinti finansų įstaigos naudojamų priemonių tinkamumą atsižvelgdamos į jos verslo modelį, dydį ir sudėtingumą.
14. Šių gairių įgyvendinimas nedaro poveikio kredito įstaigoms taikomam reikalavimui laikytis EBI gairių dėl skaidrios atlygio politikos pagal Direktyvos 2013/36/ES 74 straipsnio 3 dalį ir 75 straipsnio 2 dalį ir informacijos atskleidimo pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 450 straipsnį.

Adresatai

Kam skirtos šios gairės

15. Šios gairės skirtos:
 - a. kompetentingoms institucijoms, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 dalies i punkte (EBI institucija). Kreditoriams ir kredito tarpininkams, nurodytiems 17 dalyje pateiktoje sąvokos „įstaigos“ apibrėžtyje, kurie nėra kredito įstaigos, mokėjimo įstaigos ar elektroninių pinigų įstaigos, kaip nurodyta toje apibrėžtyje, gairės taikomos tiek, kiek tos institucijos buvo paskirtos

kompetentingomis institucijomis Direktyvos 2014/17/ES, su kuria yra susijusios šios gairės, nuostatų taikymo ir vykdymo tikslais, ir

- b. finansų įstaigoms, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 1 dalyje.

Kam skirti reikalavimai teikti informaciją

16. Nepaisant to, ar į EBI instituciją kreipiamasi pagal 15 dalį, jeigu valstybė narė pagal Direktyvos 2014/17/ES 5 straipsnį paskyrė daugiau nei vieną instituciją ir viena iš jų nėra EBI institucija, nedarant poveikio pagal Direktyvos 2014/17/ES 5 straipsnio 3 dalį patvirtintai nacionalinei tvarkai, pagal tą straipsnį paskirta EBI institucija turėtų:

- a) nedelsdama informuoti kitą paskirtą instituciją apie šias gaires ir jų taikymo datą;
- b) raštu paprašyti tos institucijos apsvarstyti galimybę taikyti šias gaires;
- c) raštu paprašyti tos institucijos per du mėnesius nuo pranešimo pagal a punktą gavimo dienos informuoti EBI arba EBI instituciją, ar ji laikosi arba ketina laikytis šių gairių, ir
- d) prireikus nedelsdama perduoti Europos bankininkystės institucijai pagal c punktą gautą informaciją.

Sąvokų apibrėžtys

17. Jei nenustatyta kitaip, šioje dalyje nurodytuose teisėkūros procedūra priimamuose aktuose pateiktos apibrėžtys turi tokią pat reikšmę ir šiose gairėse. Be to, šiose gairėse vartojamos šios sąvokų apibrėžtys:

Vartotojas	Fizinis asmuo, siekiantis su savo prekyba, verslu arba profesija nesusijusių tikslų.
Įstaigos	<ol style="list-style-type: none">a) Kredito įstaigos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 575/2013⁷ 4 straipsnio 1 dalyje;b) kreditoriai, kaip apibrėžta Direktyvos 2014/17/ES 4 straipsnio 2 dalyje;c) kredito tarpininkai, kaip apibrėžta Direktyvos 2014/17/ES 4 straipsnio 5 dalyje;d) mokėjimo įstaigos, kaip apibrėžta Direktyvos (ES)

⁷ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl pradžios reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (OL L 176, 2013 6 27, p. 1).

Nr. 2015/2366 4 straipsnio 4 dalyje;

e) elektroninių pinigų įstaigos, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/110/EB 2 straipsnio 1 dalyje.

Bankininkystės produktai ir (arba) paslaugos	<p>a) Kredito sutartys, kaip apibrėžta Direktyvos 2014/17/ES 4 straipsnio 3 dalyje;</p> <p>b) indėliai⁸, kaip apibrėžta Direktyvos 2014/49/ES⁹ 2 straipsnio 3 dalyje;</p> <p>c) mokėjimo sąskaitos, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2015/2366 4 straipsnio 12 dalyje;</p> <p>d) mokėjimo paslaugos, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2015/2366 4 straipsnio 3 dalyje;</p> <p>e) mokėjimo priemonės, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2015/2366 4 straipsnio 14 dalyje;</p> <p>f) kitos Direktyvos 2013/36/ES¹⁰ I priedo 5 dalyje nurodytos mokėjimo priemonės;</p> <p>g) elektroniniai pinigai, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/110/EB 2 straipsnio 2 dalyje, ir</p> <p>h) kitos kredito formos, be nurodytų a punkte, kurios išvardytos Direktyvos 2013/36/ES I priedo 2 dalyje ir atitinka Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 1 straipsnio 5 dalies e punktą.</p>
Valdymo organas	Pagal nacionalinę teisę paskirtas (-i) įstaigos organas ar organai ¹¹ , įgaliotas (-i) nustatyti įstaigos strategiją, tikslus ir bendrąją veiklos kryptį ir vykdomą (-ys) vadovybės sprendimų priėmimo priežiūrą bei stebėseną, ir kurio (-ių) darbe dalyvauja įstaigos veiklai faktiškai vadovaujantys asmenys.
Susiję asmenys	Bet kuris fizinis asmuo, kuris: a) dirba įstaigai ir tiesiogiai siūlo arba teikia bankininkystės

⁸ Tai visų rūšių indėliai. Pagal Finansinių priemonių rinkų direktyvos 2014/65/ES (FPRD 2) 1 straipsnio 4 dalį išplėstos tam tikros organizacinės ir verslo etikos taisyklės, įtraukiant į jų taikymo sritį struktūrizuotais indėliais, apibrėžtais FPRD 2 4 straipsnio 1 dalies 43 punkte, vadinamų indėlių porūšį. FPRD 2 atlygio taisyklės, įskaitant būsimus deleguotuosius aktus, kuriuose nustatoma daugiau specifikacijų, susijusių su FPRD 2 16 straipsnio 3 dalimi ir 24 straipsnio 10 dalimi, bus taikomos struktūrizuotiems indėliams, todėl šios gairės jiems nebus taikomos.

⁹ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/49/ES dėl indėlių garantijų sistemų (OL L 173, 2014 6 12, p. 149).

¹⁰ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013 6 27, p. 338).

¹¹ Europos šalyse galima rasti įvairios struktūros valdymo organų. Vienose šalyse plačiai paplitusi unitarinė struktūra, t. y. valdybos priežiūros ir valdymo funkcijas vykdo tik vienas organas. Kitose šalyse plačiai taikoma dualistinė struktūra – steigiami du nepriklausomi organai, kurių vienas vykdo valdymo, o kitas – valdymo priežiūros funkcijas.

	produktus ar paslaugas vartotojams, arba b) dirba įstaigai ir tiesiogiai ar netiesiogiai vadovauja a punkte nurodytam asmeniui.
Atlygis	Visų formų fiksuotasis ir kintamasis atlygis, įskaitant mokėjimus arba pinigines ar nepinigines išmokas, kurias susijusiems asmenims tiesiogiai sumokėjo įstaigos arba tai buvo padaryta jų vardu. Nepiniginės išmokos, be kita ko, gali reikšti paaukštinimą pareigose, sveikatos draudimą, nuolaidas arba aprūpinimą automobiliu ar mobiliuoju telefonu, dideles išlaidų sąskaitas arba seminarus.

Užsakomosios paslaugos

18. Jeigu visa įstaigos veikla arba jos dalis užsakoma iš trečiųjų šalių arba jeigu ją kitais būdais vykdo kitas subjektas, įstaigos turėtų užtikrinti, kad taip elgdamosi laikytųsi EBPIK Užsakomųjų paslaugų gairėse nustatytų reikalavimų¹². Tai visų pirma reiškia EBPIK 2-ą rekomendaciją, kurioje nurodyta, kad „galutinė atsakomybė už tinkamą rizikos, susijusios su užsakomosiomis paslaugomis arba užsakomąja veikla, valdymą tenka užsakančiosios institucijos vyresniajai vadovybei“.

3. Įgyvendinimas

Taikymo data

19. Šios gairės taikomos nuo 2018 m. sausio 13 d.

4. Gairės dėl atlygio politikos ir praktikos

1. Struktūra

- 1.1. Įstaigos turėtų parengti ir įgyvendinti atlygio politiką ir praktiką, kurioje atsižvelgiama į vartotojų teises ir interesus. Visų pirma įstaigos turėtų užtikrinti, kad piniginio ir (arba) nepiniginio atlygio formos netaptų paskatomis susijusiems asmenims tenkinti savo arba įstaigos interesus vartotojams kenksmingu būdu.

¹² [EBPIK Užsakomųjų paslaugų gairės \(2006 m.\)](#).

- 1.2. Rengdamos atlygio politiką ir praktiką, įstaigos turėtų išsiaiškinti, ar dėl šios politikos ir praktikos vartotojams kyla kokia nors žalos rizika, ir imtis priemonių, kad sumažintų tokios rizikos tikimybę.
- 1.3. Įstaigų žmogiškųjų išteklių padalinys turėtų dalyvauti rengiant atlygio politiką ir praktiką ir įnešti savo indėlį. Be to, rizikos valdymo ir atitikties padaliniai (jei tokie yra) turėtų veiksmingai prisidėti rengiant atlygio politiką ir praktiką.
- 1.4. Kad įvertintų susijusio asmens darbo kokybę, įstaigos, atsižvelgdamos į vartotojų teises ir interesus, atlygio politikos ir praktikos nuostatose turėtų apibrėžti atitinkamus kriterijus, kurie būtų naudojami vertinant darbo kokybę.
- 1.5. Kad užtikrintų tinkamą vartotojų teisių ir interesų apsaugą, įstaigos, rengdamos atlygio politiką ir praktiką, turėtų atsižvelgti į kokybinius ir kiekybinius kriterijus, susijusius su kintamojo atlyginimo dydžio nustatymu.
- 1.6. Įstaigų parengta atlygio politika ir praktika neturėtų būti tokia, kuria:
 - a. atlygis priklauso tik nuo pasiekto kiekybinio rodiklio, susijusio su bankininkystės produktų ir paslaugų siūlymu ir teikimu, arba
 - b. pažeidžiant vartotojo interesus, vietoj vieno produkto ar produktų kategorijos, skatinama siūlyti arba teikti konkretų produktą ar produktų kategoriją, pvz., įstaigai arba susijusiam asmeniui didesnę pelną atnešančius produktus.
- 1.7. Jeigu atlygio politikos ir praktikos nuostatose numatyta galimybė mokėti kintamąjį atlyginimą, įstaigos turėtų užtikrinti, kad fiksuotojo ir kintamojo atlygio dalių santykis būtų tinkamai subalansuotas ir derėtų su vartotojų teisėmis ir interesais. Be to, pagal galiojančią atlygio politiką ir praktiką turėtų būti sudaromos sąlygos taikyti lanksčią kintamojo atlygio politiką, įskaitant galimybę, kai tinkama, nemokėti kintamojo atlygio.
- 1.8. Įstaigos turėtų vengti pernelyg sudėtingos politikos ir praktikos ir neaiškių įvairios politikos ir praktikos derinių.

2. Dokumentavimas, pranešimas ir prieinamumas

- 2.1. Įstaigos turėtų dokumentuoti atlygio politiką ir praktiką, ne mažiau nei penkerius metus nuo paskutinės jos taikymo dienos saugoti audito atlikimo tikslais ir kompetentingų institucijų prašymu pateikti su šia politika ir praktika susijusius dokumentus. Šiuose dokumentuose, be kita ko, turėtų būti pateikiama informacija apie:
 - a) įstaigos atlygio politikos ir praktikos tikslus;
 - b) susijusius asmenis, kuriems taikoma ši politika ir praktika;

- c) kaip praktiškai įgyvendinama atlygio politika, visų pirma įskaitant kintamojo atlygio kriterijus, jeigu įstaigoje numatyta galimybė mokėti kintamąjį atlygį.
- 2.2. Susijusius asmenis, prieš jiems leidžiant siūlyti bankininkystės produktus ar paslaugas vartotojams, reikėtų iš anksto aiškiai, paprastai ir skaidriai informuoti apie jiems taikomą atlygio politiką ir praktiką.
 - 2.3. Visiems įstaigoje dirbantiems susijusiems asmenims turėtų būti sudarytos galimybės lengvai susipažinti su atlygio politika ir praktika.

3. Patvirtinimas

- 3.1. Valdymo organas tvirtina įstaigos atlygio politiką ir praktiką ir visiškai už ją atsako.
- 3.2. Valdymo organas turėtų tartis su atlygio komitetu (jei toks yra) įstaigos atlygio politikos ir praktikos klausimais, kad užtikrintų šių gairių laikymąsi.
- 3.3. Atitikties padalinys (jei toks yra) turėtų patvirtinti, kad atlygio politika ir praktika atitinka šias gaires.
- 3.4. Atlygio politikos ir praktikos pakeitimai turėtų būti daromi tik gavus valdymo organo patvirtinimą.

4. Stebėseną

- 4.1 Siekdamas užtikrinti šių gairių laikymąsi, įstaigos ne rečiau kaip kartą per metus turėtų peržiūrėti savo atlygio politiką ir praktiką. Atlikdama peržiūrą, įstaiga turėtų įvertinti, ar kuri nors likutinė vartotojams žalinga rizika pradeda materializuotis ir daryti žalą vartotojams, ir visų pirma tai daryti tais atvejais, kai nustato, kad tokia likutinė rizika kilo dėl parengtos atlygio politikos ir praktikos, kaip nurodyta šių gairių 1 dalies 2 punkte.
- 4.2 Jeigu atlikus peržiūrą paaiškėja, kad įstaigos atlygio politika ir praktika neduoda planuotų ar nustatytų rezultatų, įstaiga turėtų iš dalies pakeisti atlygio politiką ir praktiką, kad ji atitiktų šias gaires.
- 4.3 Įstaigos turėtų nustatyti veiksmingas kontrolės priemones, kad patikrintų, ar laikomasi atlygio politikos ir praktikos, ir nustatyti bei pašalinti su šių gairių nesilaikymu susijusius incidentus.